

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!
Bfv.III.134/2009/6.szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2009. év június hó 30. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

Az emberölés büntettének kísérlete és más bűncselekmény miatt folyamatban volt büntetőügyben a Szegedi Fellebbviteli Főügyészség által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Csongrád Megyei Bíróság 2.B.666/2007/24. számú, illetőleg a Szegedi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Bf.I.255/2008/4. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A Csongrád Megyei Bíróság a 2008. május 22. napján kihirdetett 2.B.666/2007/24. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki gondatlanságból elkövetett testi sértés vétségében (Btk. 170. § (1) bek., (6) bek. 3. ford.; tényállás 2. pontja), és lőfegyverrel és lőszerrel visszaélés büntettében (Btk. 263/A. § (1) bek. 1. és 3. ford.; tényállás 1. pontja). Ezért őt - halmazati büntetésül - 3 év 6 hónapi börtönbüntetésre és a közügyektől 4 évi eltiltásra ítélte, s elrendelte kényszergyógyítását. Egyben a terhelttel szemben lőfegyverrel kapcsolatos szabálysértés miatti eljárást megszüntette.

Az elsőfokú ítélettel megállapított tényállás - felülvizsgálati indítvánnyal érintett részének - lényege a következő.

A tényállás személyi része

A terhelt nem kóros elmeállapotú, beszámítási képessége az elkövetéskor sem volt kizárt, vagy korlátozott. A terhelt a tényállás 2. pontja szerinti cselekmény időpontjában szokványos részegségi állapotban volt. E cselekmény körülményeire, előzményeire, továbbá a terhelt életvezetésére tekintettel orvosszakértőileg javasolt kényszergyógyításának elrendelése.

A tényállás 2. pontja

A terhelt a szomszédságában lakó sértettel és annak élettársával jó viszonyban volt. A terhelt 170 cm magas, 68 kg súlyú, a sértett 175 cm magas, 73-75 kg súlyú.

2006. november 15. napján 14 órától a terhelt és a sértett együtt dolgozott, majd a terhelt tanyaingatlanjához mentek, melynek hálószojában közösen szeszesitalt fogyasztottak.

16 óra 30 perc körüli időpontban a terhelt súlyos fokú, a sértett pedig legalább közepes fokú alkoholos befolyásoltság állapotában volt. Ekkor megjelent a sértett élettársa, hogy a sértettet hazavigye.

A sértett élettársa bement a házba, és rövid időn belül a terhelttel - egy elszámolási vita kapcsán - szóváltásba került.

A terhelt a szóváltás közben magához vette a hálószojában lévő, lőfegyverre átalakított 373739. gyári számú Slavia 620 típusjelzésű, 1 db 9x18 mm kaliberű Makarov típusú lőszer kilőtt lövedékével megtöltött légpuskáját; azt felhúзва, lövésre kész állapotba hozta.

A terhelt a lőfegyvert ráfogta a sértetre és annak élettársára azzal, hogy távozzanak a lakásból, különben lelövi őket.

A sértett és élettársa a felhívásnak eleget tett, és a tanyaingatlant elhagyták akként, hogy a bejárati ajtón először a sértett élettársa, majd a sértett lépett ki.

A terhelt követte őket, majd a bejárati ajtó küszöbénél megállt és rászólt a már kint lévő, kifelé haladó sértetre, hogy „várjál komám”. A felszólításra, a terheltnek ekkor háttal lévő sértett visszafordult. E pillanatban a terhelt a kezében tartott lőfegyverre átalakított légpuskával meglötte a tőle mintegy 1 méterre, neki féloldalt álló sértettet.

A lövést követően a sértettet az élettársa és a terhelt a tanyaingatlan kerítésén kívülre vezette, majd a sértett élettársa hazament, ahonnan telefonon értesítette a mentőket. A kiérkező

mentő a sértettet elsődleges ellátásban részesítette, majd kórházba szállította.

A sértett a cselekmény következtében 2009. november 29. napjáig állt kórházi ellátás alatt, majd többször volt kontroll vizsgálaton.

A terhelt lövése következtében a sértett

- a hason, a jobb csípőlapát felett 2 cm-re elől-oldalt lévő bemeneti nyílású, számos vékonybélszakaszt roncsoló, illetve sértő, a hasüreg hátulso falánál bal oldalon a hashártya mögötti térben elakadt lövedékkel végződő löcsatornájú lőtt sérülést; továbbá
- a jobb alkaron, az alkar középső és közeli harmadában az alkar orsócsonti-feszítő felszínén lévő bemeneti nyílású és az alkar singcsonti-hajlítófelszínén lévő kimeneti nyílású, izmokat roncsoló, a singcsont középső-közeli harmadán darabos, szilánkos törést okozó, de jelentősebb érékpletet nem sértő lövési sérülést szenvedett el.

A sértett hasi lőtt sérülése közvetlenül életveszélyes, orvosi beavatkozás nélkül nagy valószínűséggel a sértett halálához vezetett volna. E sérülés, valamint a jobb alkar lőtt sérülésének gyógytartama összesen 10 hét.

A lövési sérülés következtében a sértettnél visszamaradt, részben másodlagosan gyógyult alkaron lévő műtéti hegek, a lövés be- és kimeneti hegei, valamint a hasi műtéti hegben lévő kis sérvesedés maradandó elváltozás. Ezek azonban - sem esztétikai, sem munkaképesség-csökkenést előidéző hatásuk alapján - maradandó fogyatékoságként nem értékelhetők.

A sértettnél a terhelt magatartásával összefüggésben álló, objektív mozgásszervi vagy belszervi eltérés nem igazolt; nála - a gyógytartamot is figyelembe véve - súlyos egészségromlás sem állapítható meg.

Az elsőfokú bíróság - vádtól eltérő - jogi értékelése szerint a terhelt e magatartása az életveszélyt okozó, gondatlanságból elkövetett testi sértés vétségének minősül.

Álláspontja szerint a körülményekből nem vonható következtetés arra, hogy a terhelt lövése szándékos volt. A terhelt súlyos fokú alkoholos befolyásoltságából fakadó mozgáskoordinációja nem volt megfelelő. A lelövésével fenyegetés indulati jellegű volt, ami önmagában nem bizonyítja, nem tükrözi a terhelt szándékát.

A lövés nem a szóváltást követően rögtön, hanem a konfliktus lezárulta után, a már házon kívül, eltávozóban lévő sértettre történt. Ekkorra a vita már elült, így a terheltnek a sértett meglövésére nem volt oka. A „várjál komám” kijelentés pedig csupán a terhelt szavajárása volt. A terhelt a lövést megelőzően – az adott szituációban – békülő szándékkal volt a sértett irányában. Ehhez képest nem merült fel annak lehetősége, hogy a terhelt a sértett halálát kívánva lőtt volna.

Mindezek alapján kétséget kizáróan csak a vétlen lövésre, így a hanyag gondatlanságra vonható következtetés.

Ezt támasztja alá a terhelt – cselekményt követő – magatartása is, miszerint a terhelt meg volt ijedve és többször kijelentette, hogy nem akarta meglőni a sértettet. Továbbá a szakértői vélemény, amely szerint a lőfegyverre átalakított légfegyver műszaki állapota nem felelt meg a biztonsági követelményeknek. A lövés létrejöhetett – az elsütő billentyű meghúzása nélkül – ütődés vagy rázás eredményeként is; s az elsütő billentyű meghúzásához, az adott légpuska esetében a biztonsági határértékként előírtnál jóval kisebb erő volt szükséges.

Az elsőfokú bíróság szerint a súlyos fokú alkoholos befolyásoltság állapotában lévő terhelt nem tanúsított kellő körültekintést, amikor az általa átalakított, így tudottan a légfegyvernél nagyobb mozgási energiájú lövedék kilövésére alkalmas, s kisebb ütésre, ütődésre, illetve az elsütő billentyű kisebb erejű meghúzására is működésbe lépő fegyvert a sértett felé tartotta.

Kellő körültekintés, a tőle elvárható figyelem mellett a terhelt e magatartásának lehetséges következményeit – a sértett meglövését – előre láthatta és elkerülhette volna. Következésképpen a sértett meglövése révén keletkezett életveszélyes eredmény tekintetében a terheltet hanyag gondatlanság terheli.

Kétirányú fellebbezés alapján eljárva a Szegedi Ítéltábla a 2008. november 7. napján meghozott Bf.I.255/2008/4. számú ítéletével az elsőfokú határozatot érdemben akként változtatta meg, hogy a terhelt cselekményeit foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés vétségének (Btk. 171. § (1) bek.) és lőfegyverrel, lőszerszel visszaélés büntettének (Btk. 263/A. § (1) bek. a) pont 1. és 3. ford.) minősítette.

A terhelt börtönbüntetése tartamát 2 év 4 hónapra, közügyektől eltiltása tartamát pedig 2 évre enyhítette. A kényszergyógyítás elrendelésére és a szabálysértési eljárásra vonatkozó rendelkezést mellőzte. Egyebekben az elsőfokú ítéletet érdemben helybenhagyta.

A másodfokú bíróság a tényállás 2. pontját kiegészítette azzal, hogy a lőfegyver 1 db 9x27 mm kaliberű Tempo állatkábító készülék működtetésére alkalmas tölténnyel is meg volt töltve, amiről a terhelt a lövés előtt meggyőződött. Lövéskor a terhelt már nem emlékezett arra, hogy a lőfegyvert korábban 9x18 mm kaliberű Makarov típusú lőszer kilőtt lövedékével is megtöltötte.

Az irányadó tényálláshoz tartozó, a másodfokú ítélet indokolásának más részében lévő ténymegállapítás;

másodfokú ítélet 5. oldalának 3. bekezdése:

A terhelt az általa átalakított és engedély nélkül tartott lőfegyvert többször használta állatok riasztására, illetve Makarov lőszer kilőtt lövedékével (magjával) a háza falába löve is kipróbálta, amikor is a kilőtt lövedék hatásáról meggyőződött.

Az ilyen lövések során először valamilyen fojtást - köztük akár Makarov lőszer kilőtt lövedékét is -, majd 9x27 mm kaliberű Tempo állatkábító töltényt helyezett bele.

A lőfegyver jelen esetben is ilyen lövedékkel és tölténnyel volt megtöltve.

A lőfegyver ilyen módon való megtöltése azt a célt szolgálta, hogy a lövés nagy hanggal - durranással - járjon.

Ezáltal viszont kirepült az előtte elhelyezett fojtás is.

A lőfegyver csak ilyen állatkábító tölténnyel is működtethető volt, de ez esetben emberi élet kioltására vagy testi sértés okozására nem volt alkalmas.

A másodfokú bíróság jogi értékelése szerint a tényállás 2. pontja szerinti cselekmény esetében a terhelt bűnösségére vont következtetés törvényes, azonban a minősítés téves. A terhelt e magatartása ugyanis a Btk. 171. § (1) bekezdésébe ütköző és aszerint büntetendő, foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés vétségének minősül.

A másodfokú bíróság a terhelt szándéka kapcsán kifejtette, hogy a terhelt a sértett irányába történő lövéssel azt akarta elérni, hogy a töltény elsülése nagy hanggal járjon. Ehhez képest szándéka még eshetőlegesen sem terjedt ki a sértett életének kioltására vagy sérülés okozására.

Ilyen szándékkal ellentétes a cselekmény utáni magatartása, a rögtöni segítsége, bocsánatkérése, sértettnek tett azon

kijelentése, hogy nem akarta meglőni; továbbá az, hogy a sértettet ért lövés miatt a terhelt maga is meglepődött, megdöbbsent.

A bekövetkezett eredmény annak következménye, hogy a terhelt megszegte a lőfegyver használatára és kezelésére vonatkozó alapvető szabályokat. Egy személy irányába lőtt, és a lövés leadása előtt nem győződött meg arról, hogy a csőben nincs-e a korábbiakhoz hasonlóan lövedék is. Enélkül pedig nem lett volna szabad meghúznia az elsütő billentyűt.

A Btk. 171. § (4) bekezdése szerint kötelezően betartandó foglalkozási szabályok a lőfegyver használatára és kezelésére vonatkozó szabályok is, tekintet nélkül a lőfegyver használat jogszerűségére, illetve a használó oktatásban való részvételére.

Ha pedig az élet, testi épség és egészség a foglalkozási szabályok megszegése folytán kerül veszélybe, illetve sérül, akkor a foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés, speciális bűncselekményéről van szó. E bűncselekmény esetében a foglalkozási szabályok szándékos megszegése nem jelenti azt, hogy a közvetlen veszélyhelyzet előidézése is szándékos.

A terhelt a lőfegyver kezelésére vonatkozó szabályokat szándékosan megszegte, de gondatlanságból tette ki a sértettet közvetlen veszélynek, és a testi sérülést is gondatlanságból okozta.

A terhelt máskor is használta úgy a lőfegyvert, hogy az állatkábító töltény elé, akár emberi élet kioltására is alkalmas Makarov lövedéket tett, és több ilyen lövedékkel rendelkezett.

A terhelt a lőfegyverrel a tőle mintegy 1 méterre, neki féloldalt álló sértett irányába lőtt. Ehhez képest – miután nem győződött meg arról, hogy a lőfegyverben az állatkábító töltényen kívül esetleg lövedék is van – előre látnia kellett, hogy az elsütő billentyű meghúzásának a sértett meglövésével és testi sérülésével járó következménye is lehet; és könnyelműen bízott ezen következmények elmaradásában.

Ezért a közvetlen veszélyhelyzet és a testi sértés létrehozásában gondatlanság, annak is a súlyosabb foka a tudatos gondatlanság (luxuria) terheli.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Szegedi Fellebbviteli Főügyészség – a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontját megjelölve – a terhelt terhére, 2009. január 28. napján terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, a tényállás 2. pontja szerinti cselekmény törvénysértő minősítése folytán törvénysértő büntetés

miatt, megváltoztatás, e cselekmény emberölés büntette kísérletének minősítése érdekében.

Az indítvány lényege szerint az első- és másodfokú bíróság egyaránt figyelmen kívül hagyta a Legfelsőbb Bíróság 15. számú Irányelvét, s tévedtek a terhelt tudattartalmának megítélésében.

Jelen ügyben a 15. számú Irányelv szerinti tárgyi és alanyi tényezők kapcsán a terhelt legalább eshetőlegesen ölési szándékára vonható következtetés.

A terhelt a lőfegyver hatásával tisztában volt. Tudta, hogy az adott módon megtöltött fegyver élet kioltására is alkalmas, könnyen - akár az elsütő billentyű érintését követően, akár kisebb ütésre, ütődésre - működésbe lép.

A terhelt a szóváltást követően lövésre kész állapotba helyezte a megtöltött lőfegyvert, amiről feltételeznie kellett, hogy - az állatkábító töltényen kívül - lőszerrel is meg van töltve.

A megtöltött fegyvert a sértettre célozva tartotta; élet kioltására vonatkozó fenyegető kijelentést, s ezt röviddel követően az életfontosságú szerveket tartalmazó hasra irányuló célzott lövést tett.

Ehhez képest a terhelt előre látta annak lehetőségét, hogy az adott állapotban lévő lőfegyvere az általa használt módon élet kioltására alkalmas, s ebbe belenyugodott.

Önmagában a megelőző ölési szándékot nem zárja ki a terhelt cselekményt követő magatartása, a sértett ellátásában való közreműködése. A terhelt fegyverhasználati szándéka kapcsán pedig csupán feltételezés a másodfokú bíróságnak a hanghatás elérésére vonatkozó megállapítása.

Ehhez képest, a törvénysértő minősítés következtében a kiszabott fő- és mellékbüntetés tartama egyaránt törvénysértő.

A Legfőbb Ügyészség BF.364/2009. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt fenntartotta, a megtámadott határozat megváltoztatását, az érintett cselekmény emberölés büntette kísérletének minősítését, a fő- és mellékbüntetés súlyosítását indítványozta.

A terhelt védője - a felülvizsgálati indítványra, illetve a Legfőbb Ügyészség átiratára tett - észrevételében a megtámadott határozat helybenhagyását indítványozta. Álláspontjának lényege szerint a felülvizsgálati indítvány az irányadó tényállást, az eljáró bíróság

mérlegelését támadja, a tényállástól eltérő körülményekre hivatkozik.

A Legfelsőbb Bíróság az ügyben a Be. 420. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott, melyen a legfőbb ügyész képviselője a felülvizsgálati indítványt fenntartotta azzal a módosítással, hogy a terhelt nem a sértettre célozva, hanem a sértett hasa felé tartotta a fegyvert, és nem célzott lövést adott le, hanem a sértett hasa irányába lőtt. Egyebekben az írásbeli nyilatkozatával egyező tartalommal szólalt fel. A terhelt védője pedig az észrevételében foglaltakat megismételve elsődlegesen a büntetés enyhítését, másodlagosan pedig a megtámadott határozat hatályban tartását indítványozta.

A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, kizárólag a Be. 416. §-ának (1) bekezdésében megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

A Be. 423. §-a (1) bekezdése alapján felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, ami a felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható. Ebből következően nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés mértékének vitatására sem.

A Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja alapján valóban felülvizsgálati ok, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki. Jelen ügyben azonban erről nincs szó.

Az irányadó tényállás 2. pontjában rögzítette, illetve annak részét képező ténymegállapítások alapján törvényesen minősítette a másodfokú bíróság - a vádtól és az elsőfokú bíróság jogi álláspontjától is eltérően - a terhelt cselekményét. Szemben a felülvizsgálati indítvány, illetve a Legfőbb Ügyészség álláspontjával, az irányadó tényállásból nem vonható kétséget kizáró jogi következtetés a terhelt ölési szándékot (akár csak eshetőlegesen) átfogó tudattartalmára.

Kétségtelen, amint azt a felülvizsgálati indítvány is kifejtette, hogy az élet és a testi épség büntetőjogi védelméről szóló 15. számú Irányelv és azon alapuló következetes ítélkezési gyakorlat szerint az emberölésre és a testi sértésre irányuló szándék megállapítása, illetve elhatárolása kapcsán az elkövetési

tudattartalomra az alanyi és tárgyi tényezők vizsgálata alapján lehet következtetni. Ugyanakkor e következtetés nem az alanyi és tárgyi tényezők önmagában vett, mechanikus számbavételén, hanem kölcsönös és a cselekménysor egészével is egybevetett, összefüggő vizsgálatán nyugszik.

Az eljáró bíróság ezt szem előtt tartva elemezte és tárta fel a terhelt elkövetéskori tudattartalmát és zárta ki az ölési szándékra vonható következtetés lehetőségét.

Az irányadó tényállás szerint a terhelt és a sértett között - korábbi és az adott cselekmény időpontjában is fennálló - jó viszony volt. Nem köztük, hanem a terhelt és a sértett megjelenő élettársa között alakult ki szóváltás, amit követett a távozásra felszólítás, és a lövés kilátásba helyezésére vonatkozó kijelentés. E megelőző kijelentés azonban önmagában még nem bizonyítja az elkövetéskori ölési szándékot. Hasonlóképpen önmagában a lőfegyver, mint eszköz használata sem.

Ezen mindkét tárgyi tényező csupán a többi alanyi és tárgyi tényezővel egybevetett viszonya alapján adhat elégséges következtetési alapot.

A jelen ügyben feltárt egyéb alanyi és tárgyi tényezők viszont e két körülmény elkövetésben játszott szerepét nem teszik hangsúlyossá, illetve perdöntővé; hanem éppen ellenkezőleg az ölési szándéknak mondanak ellent, ahogy erre a másodfokú bíróság is helytállóan utalt.

A felülvizsgálati indítványnak a célzottságra utaló érve pedig az irányadó tényállástól eltérő, abban nem szereplő körülményre hivatkozik, amin tartalmilag nem változtatott az indítvány e részének ügyészi módosítása sem.

Az irányadó tényállásból megalapozottan csupán arra vonható következtetés, hogy a terhelt tudatában volt annak, meggyőződött arról, hogy a kezében lévő lőfegyverben állatkábító töltény van, azzal is működtethető, ami ilyen esetben az emberi élet kioltására vagy testi sértés okozására nem alkalmas.

Arra azonban nem vonható következtetés, hogy az elkövetéskori tudata átfogta volna, hogy a lőfegyverben Makarov lőszer is van. Az irányadó tényállás szerint ugyanis a terhelt a lövés leadásakor már nem emlékezett arra, hogy korábban Makarov típusú lőszer kilőtt lövedékével is megtöltötte a fegyvert, így csak azzal volt tisztában, tudata azt fogta át, hogy valamilyen fojtás is van a lőfegyverben.

Mindezek alapján - miután az ölési szándékra nem (annak akár eshetőleges formájára sem) vonható következtetés - a terhelt esetében csupán a testi sértésre irányuló szándék állapítható meg, amint azt az eljáró bíróság is tette.

E tekintetben pedig helyes jogi érvekkel fejtette ki a másodfokú bíróság, hogy a terhelt e magatartása nem testi sértésként, hanem foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés vétségének minősül.

A Btk. 171. § (1) bekezdése alapján büntetendő, aki foglalkozása szabályainak megszegésével más vagy mások életét, testi épségét vagy egészségét gondatlanságból közvetlen veszélynek teszi ki, vagy testi sértést okoz.

E törvényi tényállás kerettényállás. A Btk. 171. § (4) bekezdése szerint alkalmazásában foglalkozási szabályok a lőfegyver használatára és kezelésére vonatkozó szabályok. Különösebb magyarázatot nem igényel, hogy lőfegyvert (így a jelen ügy szerinti lőfegyverre átalakított légpuskát) megtöltött állapotban más személy felé tartani, elsütni nem szabad.

A terhelt nem győződött meg arról, hogy fegyvere nemcsak állatkábító hatású töltettel, hanem Makarov lőszerrel is megtöltött, azt nem célzottan a sértett irányába fogta, a sértett irányába elsütötte. Ezáltal a rá is érvényes foglalkozási szabályt szándékosan megszegte. Ennek következtében a sértettnek - maradandó fogyatékossgal, súlyos egészségromlással nem járó - életveszélyes állapotot eredményező testi sértést okozott. Ezen eredmény tekintetében pedig őt - amint azt a másodfokú bíróság is helyesen megállapította - a tudatos gondatlanság (luxuria) terheli. Előre látta magatartása lehetséges következményeit, de könnyelműen bízott azok elmaradásában (Btk. 14. § I. ford.).

Ekként a Legfelsőbb Bíróság - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja.

Budapest, 2009. június 30.

*Dr. Demeter Ferencné s.k. a tanács elnöke, Dr. Márki Zoltán s.k.
előadó bíró, Dr. Varga Zoltán s.k. bíró*

A kiadmány hiteléül:

*bíróági tisztviselő
N-né TH*